

Prof. dr. Vlado Dimovski
UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA
Komisija za podiplomski in doktorski študij
Senat Ekonomske fakultete
Kardeljeva ploščad 17, 1000 Ljubljana

V skladu s sklepom 7. seje Senata Ekonomske fakultete, Univerze v Ljubljani, z dne 25.09.2006 sem bil imenovan v Komisijo za izdelavo ocene doktorske disertacije mag. Sandre Penger, z naslovom »Učēča se organizacija in oblikovanje pozitivne organizacijske identitete: Študija primera slovenskega podjetja«.

OCENA DOKTORSKE DISERTACIJE

kandidatke mag. Sandre Penger

z naslovom

»UČEČA SE ORGANIZACIJA IN OBLIKOVANJE POZITIVNE ORGANIZACIJSKE IDENTITETE: ŠTUDIJA PRIMERA SLOVENSKEGA PODJETJA«.

1. Analiza strukture disertacije, problemsko področje in analiza uporabljenih metod

Kandidatka Sandra Penger je za doktorsko disertacijo izbrala aktualno temo, vsebinsko primerno in znanstveno raziskovalno zanimivo in primerno tematiko. Kandidatka se v disertaciji omeji na področje znanstvenega raziskovanja učēče se organizacije in oblikovanja organizacijske identitete in širše predstavi znanstvena področja od učēče se organizacije (predvsem organizacijskega učenja in managementa znanja kot podornega okolja), pozitivnega organizacijskega vedenja, pozitivnega psihološkega kapitala, avtentičnega vodenja ter organizacijsko identiteto. Z metodološkega vidika uporabi razlagalno raziskovalno študijo primera.

Osrednji predmet raziskovanja disertacije izhaja iz teze, da sodobni avtentični voditelji skozi pozitivno modeliranje sprožijo razvoj avtentičnosti pri podrejenih in s tem udejanjajo cilje učeče se organizacije, ki se v najvišji razviti stopnji udejanja v pozitivno oblikovani organizacijski identiteti. Kandidatka ugotavlja, da učeča se organizacija izoblikuje pozitivno organizacijsko identiteto z namenom, da vsi zaposleni zavestno usmerjajo delovne napore in vložke k razvoju skupnih kognitivnih prevladujočih miselnih vzorcev. Kandidatka predstavi, da je osrednja priložnost za management učeče se organizacije, da z ustreznim stilom avtentičnega vodenja vzpostavi osnovo t.i. socialnemu inženiringu, ki vključuje prepričanja, vrednote in zaznave zaposlenih, in posledično oblikuje pozitivno organizacijsko identiteto.

Namen disertacije je analizirati in aplicirati razviti model učeče se organizacije v izbrani študiji primera hotelske verige LifeClass, ter prek analize konceptov modela avtentičnega vodenja vplivati na udejanjanje modela učeče se organizacije vse do polno razvite stopnje, ki se uresničuje skozi pozitivno organizacijsko identiteto. Rezultati študije primera, ki jih je kandidatka razvila, predstavlja osnovo za prihodnje študije na področju panoge turizma v Sloveniji, kot tudi za vse druge poslovne prakse v slovenskem gospodarskem prostoru.

Iz opisanega kandidata izpostavi v doktorski disertaciji osrednjo raziskovalno dilemo o tem, kako je mogoče preiti čez učečo se organizacijo k pozitivni organizacijski identiteti. Osrednjo raziskovalno dilemo kandidatka strukturira v dvojje temeljnih raziskovanih vprašanj:

- S katerimi strukturnimi elementi in procesi se udejanja model učeče se organizacije in kako vplivati na oblikovanje pozitivne organizacijske identitete?
- Kateri stil vodenja je tisti, ki je najprimernejši za uresničevanje modela učeče se organizacije in ki pri članih organizacije sproža delovanje za oblikovanje pozitivne organizacijske identitete?

Osrednji cilj disertacije je bil prek teoretičnega in empiričnega raziskovalnega metodološkega pristopa na primeru izbrane študije primera hotelske skupine LifeClass prikazati pomen avtentičnega stila vodenja za uresničevanje pozitivne organizacijske identitete. Temeljni cilj disertacije je preučiti prek kvalitativnega raziskovalnega pristopa študije primera izbrano podjetje in ugotoviti razvitost modela učeče se organizacije, identificirati obstoječo organizacijsko identiteto ter oceniti obstoječe vzvode za razvoj avtentičnega vodenja. Cilj eksperimentalnega dela raziskave je bil razviti konceptualni

model udejanjanja učeče se organizacije in oblikovanja organizacijske identitete, ki mu je sledila kasnejša aplikacija modela na izbrani študiji primera hotelske verige LifeClass.

Doktorska disertacija kandidatke Sandre Penger, ki obsega 289 strani + priloge (seznam literature in virov ter priloga o operacionalizaciji metodologije), je sestavljena iz osmih poglavij. Disertacije vsebuje kar 57 tabel in 33 slik. Prvemu, uvodnemu delu sledi drugo poglavje o učeči se organizaciji, vključujoč definiranje ekonomije znanja, opredelitve učeče se organizacije in oblikovanja učenja do predstavitve modela učeče se organizacije. V nadaljevanju sledi tretje poglavje o pozitivnem organizacijskem vedenju in avtentičnem vodenju, vse od taksonomij, aplikacij in definiranja šol organizacijskega vedenja, opisa vseh oblik pozitivnega organizacijskega vedenja, razvoja osnov konkurenčnih prednosti, prek klasičnega, intelektualnega, socialnega in sodobnega psihološkega kapitala do komparacije vseh oblik ravnanja s predstavljenimi oblikami kapitala. Sledi četrto poglavje o organizacijski identiteti kot osrednjem cilju preučevanja doktorskega dela, kjer najprej predstavi področje taksonomij teorij organizacijske identitete, nato sledi opis procesa oblikovanja pozitivne organizacijske identitete v učeči se organizaciji. Sledi peto poglavje, ki vključuje konceptualizacijo modela udejanjanja učeče se organizacije in oblikovanja pozitivne organizacijske identitete kot osrednjega cilja multiple kvalitativne analize ter opis hipotez. V šestem delu, poglavju o metodologiji, kandidatka opredeli in razvije uporabljen instrumentarij za kvalitativno analiziranje razvoja organizacije in organizacijske identitete, kar vključuje operacionalizacijo uporabljenih kvalitativnih metod dela, od kvalitativnega raziskovanja, zapisa designa študije primera, določitve zanesljivosti in veljavnosti, opredelitve kvalitativnega intervjuja do predstavitve vseh metod kvalitativnega raziskovanja. V sedmem delu avtorica predstavi konkretizacijo kvalitativne raziskovalne študije primera izbranega primera hotelske verige LifeClass. Poglavje je razdeljeno na dve večji vsebinski pod-poglavji, v prvem, v petnajstih pod-poglavjih opredeli analizo rešitev raziskave in operacionalizacijo priporočil za management, v drugem sledi povzetek zunanje validacije, kjer so bila v raziskavo vključena stališča neodvisnih zunanjih strokovnjakov. V osmem delu sledi zaključek disertacije, nato disertacijo sklene s seznamom literature, virov ter prilog.

Ob tem disertacija združuje 660 enot literature in 102 enot virov, skupaj kandidatka uporabi kar 763 enot, tako s področja sodobne teorije učeče se organizacije, sodobne teorije vodenja, organizacijskega vedenja in organizacijske identitete. Kandidatka predloži tudi celotno prilogo na 39eh straneh, kjer predstavi celoten potek raziskave, z vsemi dopisi in instrumentariji.

Osrednji poudarek disertacije kandidatke zajema pregled in sintezo obstoječih, najaktualnejših raziskovalnih spoznanj na področju razvoja učeče se organizacije in organizacijske identitete prek teorij oblikovanja organizacije, organizacijskega vedenja, klasičnega procesnega managementa, funkcije vodenja in organizacijskega učenja. Posledično je ta del sestavljen iz vsebinskih, konceptualnih in metodoloških sklopov. Empirično-raziskovalni del temelji na sodobnem znanstvenem pristopu kvalitativne raziskave, tipa razlagalne raziskovalne študije primera hotelirske verige LifeClass, ki ga kandidatka izvede in podpre z uporabo več temeljnih kvalitativnih raziskovalnih metod. Osnovna kvalitativna metoda študije primera slovenske hotelske verige LifeClass je podprta z več oblikami kvalitativnega raziskovanja.

Kandidatka z vidika uporabljenih metod razvije in uporabi celovit instrumentarij za kvalitativno analiziranje razvoja organizacije in organizacijske identitete, kar vključuje operacionalizacijo uporabljenih kvalitativnih metod dela, od kvalitativnega raziskovanja, zapisa designa (načrta) razlagalne raziskovalne študije primera, določitve zanesljivosti, veljavnosti in triangulacije konstruktov, opredelitve kvalitativnega intervjuja, do predstavitve vseh uporabljenih metod kvalitativnega raziskovanja. Kandidatka celovito pojasni in predstavi metodologijo raziskovanja v šestem poglavju, ki jo kasneje uporabi na primeru študije primera LifeClass. Poglavje o metodologiji razdeli na tri večja vsebinska pod-poglavja, od izhodišč raziskovalnega pristopa, načel in značilnosti metodologije kvalitativnega raziskovanja, do metodološkega designa raziskave in raziskovalnih metod uporabljenih v disertaciji.

Kandidatka z vidika uporabljene metodologije uporabljeno metodo razlagalne raziskovalne študije primera iz prakse hotelske verige LifeClass uporabi smiselno in celovito. Ocenjujem, da so rezultati predmeta proučevanja pomembni tudi za širjenje prihodnjih teoretičnih in praktičnih spoznanj v slovenskem in mednarodnem okolju. Analiza in interpretacija rezultatov disertacije so izredno poglobljeni, pri raziskovanju pa je kandidatka upoštevala tudi načelo triangulacije raziskovalnih metod, na primer, uporabila je različna opazovanja in intervjuje. Uporabljena metodologija študije primera predstavlja LifeClass empirično raziskovanje aktualnega poslovno-organizacijskega pojava v resničnem kontekstu slovenskega turističnega gospodarstva.

Raziskava razlagalne raziskovalne študije na primeru slovenske hotelske verige LifeClass, ki jo avtorica izvede, je zgled uspešne raziskave, saj ponuja nov in svež pristop v kvalitativnem raziskovanju kot tudi poglobljeno interpretacijo predmeta raziskovanja. V raziskavo so primerno vključene različne metode zbiranja informacij, kot so sodelovanje in vključevanje v vsakodnevnih aktivnostih v podjetju, neposredno opazovanje,

poglabljeno spraševanje (intervjuji) ter analiziranje raznih dokumentov. Tako je bila kakovost kvalitativnih podatkov navzkrižno preverjena tudi s pomočjo povezanih kvantitativnih podatkov, in kje je le mogoče, je avtorica uporabila metodo triangulacije. S tem se je avtorica izognila kritiki o subjektivnosti, kot temeljnemu problemu analize kvalitativnih podatkov pri razlagalni raziskovalni študiji primera.

2. Ocena izvirnosti teze disertacije, veljavnosti njenega dokazovanja ter prispevka k znanosti

Izvirnost teze disertacije izhaja iz dejstva, da hipoteze in povezave med raziskovalnimi konstrukti modela disertacije v Sloveniji še niso bile niti objavljene, ali raziskane, zato gre pripisati izbrani velik potencial aktualnosti izbranega področja kot tudi z vidika končnih rezultatov raziskav v slovenski gospodarski prostor. Podatek, da se število objav v bazi Web of Science, ki vključujejo tematska področja o učeči se organizaciji, organizacijski identiteti in avtentičnem vodenju intenzivno povečujejo, za zadnji dve temi še zlasti od leta 2004, kaže, da je relativni pomen znanstvenega področja udejanjanja najrazvitejše oblike učeče se organizacije skozi sodobne oblike organizacijskega vedenja in vodenja v znanosti vse pomembnejše. Izvirnost teze disertacije se navezuje na osrednje raziskovalno vprašanje oblikovanja pozivne organizacijske identitete sodobne organizacije, kjer kandidatka prek predstavitve taksonomije Luthansove teorije utemeljuje aktualnost raziskovalnega modela uresničevanja organizacijske identitete in razvoja avtentičnega vodenja. Izoblikovana organizacijska identiteta omogoča razvoj trajne konkurenčne prednosti podjetja, ki osrednje konkurenčne sposobnosti gradi na znanju, socialnem mreženju in pozitivnih vrednotah kot dejavniku psihološkega kapitala.

Na osnovi postavljenih teoretičnih in empiričnih izhodišč je kandidatka v disertaciji skozi raziskovalni proces potrdila tezo, da v sodobnem podjetju uresničevanje elementov pozitivnega organizacijskega vedenja prek razvoja avtentičnega vodenja vodi do izoblikovane pozitivne organizacijske identitete. Ožja problematika predmeta raziskovanja v disertaciji obravnava razvoj avtentičnega vodenja in oblikovanje ustrezne pozitivne organizacijske identitete na primeru hotelske verige LifeClass.

Kar zadeva izpolnjevanje veljavnosti dokazovanja in temeljnih načel kakovosti v kvalitativnem raziskovanju, obstoječa razlagalna raziskovalna študija primera verige LifeClass zagotavlja izpolnitev kriterija veljavnosti konstrukta, saj je kandidatka prek operacionalizacije raziskovalnega pristopa zagotovila nepristranskost raziskovanja z vidika udeležencev v procesu raziskave. S tem namenom je v proces raziskave vključila več virov informacij v podjetju, nato pa je sledila preverba osnutka študije primera s

strani ključnih informatorjev iz podjetja. V raziskavi je kandidatka upoštevala načelo notranje veljavnosti raziskovalnega konstrukta, saj je bilo vsebinsko področje raziskave celovito opredeljeno prek raziskovalnih vprašanj in konceptualizirano v modelu.

Kar zadeva izpolnitev načela zunanje veljavnosti, ki se navezuje na možnost posploševanja, analitičnega in teoretičnega, kandidatka opozori, da kriterij zunanje veljavnosti študije primera določa, da je zunanje veljavna študija primera, katere ugotovitve, so teoretično relevantne in posplošljive za čim širši krog situacij. Kako relevantne so in za kako širok krog situacij veljajo, pa ni razvidno iz študije same, ampak se razkrije postopoma z novimi študijami, ki bodo sledite pričujoči raziskavi. V obstoječi razlagalni študiji primera je kandidatka upoštevala tudi načelo zanesljivosti, ki zadeva zagotavljanje kar se da izenačenih rezultatov pri ponavljajočih se opazovanjih ob nespremenjenih pogojih. Ob upoštevanju teh temeljnih načel so bila spoznanja kvalitativne študije primera LifeClass sproti preverjana. Zato zapisane rešitve in interpretacije predstavljajo v skladu z utemeljeno teorijo temelj za razvoj nove teorije iz praktičnih spoznanj pričujoče disertacije. Obstoječi raziskovalni model je kandidatka po načelu sekvenčne metode sproti dograjevala in predstavlja razvito teorijo, katere temeljni namen je, da prehaja naprej v prakso, iz katere se bo naprej učila slovenska in mednarodna praksa.

Največji prispevek dela k znanosti predložene disertacije je v prenosu najaktualnejših konceptov s področja vodenja in teorije organizacije v slovensko prakso. Tako vsebina disertacije vključuje izsledke najsodobnejših člankov, raziskav in objav (predvsem od leta 2004 dalje) in združuje teorije sodobnega oblikovanja organizacije in vodenje le-teh, z namenom, podati in prenesti izzive svetovne znanosti tudi v slovenski gospodarski prostor za uspešno in učinkovito prakso slovenskemu managementu pri oblikovanju organizacijske identitete. Dodana vrednost doktorske disertacije je v sintezi najaktualnejših tehnik in metod kvalitativnega raziskovanja, ki dosega predvsem po letu 2001 tako v svetu, kot zdaj v Sloveniji, velik razcvet v praksi. Izvirnost teoretičnega in empiričnega dela se navezuje na pojasnitev do sedaj še neraziskanih praks v slovenskem znanstvenem področju. Gre za prvi primer prenosa empirične aplikacije področja pozitivnega organizacijskega vedenja in izbranega modela učeče se organizacije v slovensko poslovno okolje.

Glede na zgoraj razčlenjene ugotovitve lahko potrdim oceno izvirnosti disertacije, veljavnosti dokazovanja in ustreznega prispevka k znanosti.

3. Sklepna ocena in mnenje o disertaciji ter predlog

Predložena doktorska disertacija mag. Sandre Penger, z naslovom »Učēča se organizacija in oblikovanje pozitivne organizacijske identitete: Študija primera slovenskega podjetja«, je izdelana v skladu s pravili Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani o pisanju doktorskih disertacij in je tehnično primerno oblikovana in tako primerna za zagovor.

Ugotavljam, da doktorska disertacija, ki jo je predložila mag. Sandra Penger, po vsebini in strukturi ustreza zahtevam in kriterijem za pridobitev doktorskega naziva na Ekonomski fakulteti, Univerze v Ljubljani. Avtorica je pokazala zelo dobro poznavanje temeljne in sodobne literature s področja učēče se organizacije in oblikovanja pozitivne organizacijske identitete. Hkrati je avtorica pokazala različne sodobne kvalitativne raziskovalne koncepte, s poudarkom na razlagalni raziskovalni študiji primera, ki jih je v predloženi disertaciji tudi učinkovito uporabila. Teza in raziskovalna vprašanja so medsebojno skladni in logično povezani, navajajo pa tudi k novim vprašanjem in raziskovanju. Obseg in izbor uporabljene literature je ustrezen, prav tako tudi metodološka izpeljava disertacije. Ugotavljam, da je disertacija napisana v skladu z njeno dispozicijo in predstavlja celovito analizo predlagane problematike. Podana je v berljivem in jezikovno lepo strukturiranem jeziku ter obogatena z ustreznimi razlagami, slikovnimi prikazi, tabelaričnimi primerjavami ter priporočili za management.

Glede na ovrednotenje dela in zgornje ugotovitve o izvirnosti in veljavnosti hipotez disertacije, menim, da disertacija ustreza vsem kriterijem za izdelavo doktorskih disertacij kot veljajo na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani. Zato predlagam, da Komisija za podiplomski študij in Senat Ekonomske fakultete disertacijo sprejmeta kot ustrezno in da se kandidatki mag. Sandri Penger omogoči javna obramba disertacije in pridobitev naziva doktor poslovno-organizacijskih znanosti.

S spoštovanjem,

Prof. dr. Vlado Dimovski

Ljubljana, 10.10.2006